

Uchwała Nr 20/2026
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 14 maja 2026 r.

dotycząca sprawozdania z działalności
Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej w 2025 roku

Na wniosek Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 kwietnia 2026 roku (pismo DWM-WUM.914.1.2026.PP) Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego, stosownie do art. 330 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.), rozpatrzyła sprawozdanie z działalności Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej za 2025 rok. Rada ocenia realizację celów strategicznych i zadań Agencji pozytywnie.

W 2025 roku działalność NAWA była realizowana w oparciu o Strategię Rozwoju Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej na lata 2024–2030. Agencja kontynuowała działania w pięciu podstawowych obszarach:

1. wspierania umiędzynarodowienia nauki i szkolnictwa wyższego,
2. popularyzacji języka i kultury polskiej za granicą,
3. wzmacniania obecności polskiej nauki i szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej,
4. ułatwiania międzynarodowego transferu wiedzy oraz kompetencji do nauki i gospodarki,
5. rozwoju instytucjonalnego Agencji.

Z uwagi na fakt, że NAWA należy do najważniejszych agencji finansujących działania w obszarze nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce, jej aktywność obejmuje szerokie grono instytucji oraz indywidualnych beneficjentów, w tym badaczy, doktorantów i studentów.

Rada Główna podkreśla, że na tle innych krajowych agencji finansujących naukę NAWA wyróżnia się utrzymywaniem relatywnie wysokiego i przewidywalnego współczynnika sukcesu w kluczowych konkursach, wynoszącego około 25%. Jednocześnie należy zauważyć, że efektywność działań Agencji pozostaje w istotnym stopniu uzależniona od poziomu dostępnego finansowania. Zwiększenie środków budżetowych, o które Rada Główna postuluje od wielu lat, mogłoby przyczynić się do poprawy parametrów sukcesu w strategicznych i kosztownych programach skierowanych do beneficjentów instytucjonalnych, takich jak Partnerstwa Strategiczne NAWA, mających fundamentalne znaczenie dla rozwoju wielowymiarowej współpracy międzynarodowej polskich uczelni i instytucji badawczych.

Skalę działalności Agencji obrazuje wielkość budżetu, który po zmianach w 2025 roku wyniósł 325,7 mln PLN. Plan finansowy został zrealizowany w 87%, tj. na poziomie 282,0 mln PLN wobec 259,1 mln PLN w roku poprzednim. Beneficjentom programów realizowanych przez NAWA wypłacono środki w wysokości 241,6 mln PLN, co oznacza wzrost o 9% w porównaniu z rokiem 2024.

W strukturze wydatków Agencji największy udział miał program Anders NAWA (13% środków, ponad 30 mln PLN), następnie Partnerstwa Strategiczne NAWA (9%, około 26 mln PLN) oraz program Bekker NAWA adresowany do indywidualnych naukowców (6%

wydatków, blisko 20 mln PLN). Uwzględniając sytuację sektora nauki i szkolnictwa wyższego, w tym uwarunkowania demograficzne i potrzebę umiędzynarodowienia badań, taki rozkład priorytetów należy uznać za uzasadniony.

Na pozytywną ocenę zasługują działania NAWA w zakresie wspierania umiędzynarodowienia nauki i szkolnictwa wyższego, w szczególności programy Polskie Powroty NAWA, Bekker NAWA oraz Ulam NAWA. Program Polskie Powroty NAWA utrzymał współczynnik sukcesu na poziomie około 25%, umożliwiając powrót do kraju wysoko wykwalifikowanych naukowców rozwijających kariery za granicą. Program Ulam NAWA nadal stanowi ważny instrument przyciągania do Polski zagranicznych badaczy posiadających stopień doktora i zainteresowanych dłuższą współpracą z polskimi instytucjami naukowymi. Warto odnotować, że znacząca część beneficjentów tego programu pochodziła z Indii oraz Iranu, co wskazuje na rozszerzanie współpracy naukowej na mniej oczywiste kierunki geograficzne.

Analiza kierunków mobilności w programie Bekker NAWA wskazuje natomiast, że polscy naukowcy nadal najczęściej wybierają ośrodki badawcze w Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii. Relatywnie niewielkie zainteresowanie wyjazdami do instytucji naukowych w Chinach może świadczyć o utrzymującym się przywiązaniu do tradycyjnych kierunków współpracy akademickiej, mimo rosnącego znaczenia chińskiego sektora badań i rozwoju.

Na uwagę zasługuje również uruchomienie programu TOP200 im. Weigla, adresowanego do naukowców o uznanym dorobku, przyjeżdżających do Polski z ośrodków sklasyfikowanych w pierwszej dwusetce światowych rankingów akademickich. Program ten może stanowić istotny element wzmacniania umiędzynarodowienia polskich uczelni i instytucji badawczych.

Pozytywnie należy ocenić także realizację oferty skierowanej do uczelni i instytucji naukowych. W programie Partnerstwa Strategiczne NAWA wyłoniono 30 nowych beneficjentów, przy współczynniku sukcesu wynoszącym 21%. Rada Główna wielokrotnie podkreślała znaczenie tego programu dla rozwoju trwałych i wielowymiarowych relacji międzynarodowych polskich uczelni. Jednocześnie z ubolewaniem odnotowuje się brak ogłoszenia nowego naboru do programu STER NAWA, wspierającego internacjonalizację szkół doktorskich. Program ten ma szczególne znaczenie dla badaczy znajdujących się na wczesnym etapie kariery naukowej.

Przegląd rozkładu geograficznego beneficjentów wskazuje na dominację dużych centrów akademickich, przy niewielkim udziale uczelni z mniejszych ośrodków, co rodzi pytanie o możliwość ich zaktywizowania i wyrównania szans w zakresie mobilności i umiędzynarodowienia badań i dydaktyki.

Rada pozytywnie ocenia model doboru ekspertów uczestniczących w ocenie wniosków składanych w konkursach NAWA. Podstawę systemu stanowią eksperci krajowi zgłaszający się dobrowolnie, uzupełniani – w zależności od specyfiki programu – przez ekspertów zagranicznych. Przyjęty model wydaje się sprzyjać sprawnej i stabilnej realizacji procesów oceny.

W zakresie programów skierowanych do studentów NAWA kontynuowała działania wspierające dostęp do studiów w Polsce dla młodzieży polonijnej oraz kandydatów z państw rozwijających się. Program Anders NAWA (wsp. sukcesu 44%) nadal pełni istotną rolę w kształceniu osób pochodzenia polskiego, głównie z Białorusi, Ukrainy i Litwy. Z kolei programy Banach NAWA (wsp. sukcesu prawie 12%) czy Poland My First Choice (wsp.

sukcesu 76%) pozostają ważnym instrumentem budowania współpracy edukacyjnej z krajami rozwijającymi się.

W ramach działań na rzecz popularyzacji języka i kultury polskiej NAWA konsekwentnie rozwija program Lektorzy NAWA, dzięki któremu 182 osoby prowadziły nauczanie języka polskiego w zagranicznych instytucjach szkolnictwa wyższego. Program ten, podobnie jak organizowane w Polsce letnie kursy języka polskiego, stanowi istotny element promocji Polski jako nowoczesnego i atrakcyjnego ośrodka nauki, kultury i edukacji akademickiej.

Łącznie w 2025 roku z działań Agencji skorzystało 6850 beneficjentów, tj. o około 3% mniej niż rok wcześniej. Spadek dotyczył przede wszystkim beneficjentów indywidualnych, podczas gdy liczba beneficjentów instytucjonalnych wzrosła. Zmniejszenie liczby beneficjentów indywidualnych było szczególnie widoczne w programach Bekker NAWA (-27%, -66 osób), Banach NAWA (-19%, -129 osób) oraz EU4Belarus (-44%, -87 osób). Jednocześnie odnotowano wyraźny wzrost liczby beneficjentów instytucjonalnych w programach finansowanych ze środków FERS, takich jak Welcome to Poland NAWA, SPINAKER, PROM czy Wsparcie Uniwersytetów Europejskich NAWA. Znacząco wzrosła również liczba uczestników programu Letnie kursy NAWA dla stypendystów programu Banach NAWA (+118%, +104 osoby).

Zmiany te wskazują na częściowe przesunięcie aktywności Agencji z działań stypendialnych i mobilnościowych w kierunku projektów instytucjonalnych oraz programów systemowych. Jednocześnie należy zauważyć, że wzrost liczby beneficjentów programów finansowanych z FERS był związany z okresem przejściowym pomiędzy programami POWER i FERS i wynikającym z tego ograniczeniem naborów w tych programach.

W 2025 roku NAWA kontynuowała również działania na rzecz wzmocnienia międzynarodowej widoczności polskiej nauki i szkolnictwa wyższego poprzez udział w najważniejszych wydarzeniach międzynarodowych, takich jak NAFSA czy EAIE, a także poprzez organizację wydarzeń krajowych, w tym Kongresu Umiedzynarodowienia.

Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że rok 2025 był okresem istotnego rozszerzenia zakresu obowiązków Agencji w związku z wejściem w życie przepisów *Ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wyeliminowania nieprawidłowości w systemie wizowym Rzeczypospolitej Polskiej*. NAWA przejęła nowe zadania związane z wydawaniem informacji o zagranicznych świadectwach i dyplomach, co skutkowało bardzo znaczącym wzrostem liczby obsługiwanych spraw (wzrost o ponad 57%). Liczba wniosków dotyczących wydania informacji o zagranicznych świadectwach i dyplomach wzrosła do 26 779, co oznacza wzrost o 344% w porównaniu z rokiem 2024.

Rada pozytywnie ocenia działania organizacyjne podjęte przez Agencję w celu realizacji nowych obowiązków, w tym rozwój systemu SYRENA oraz zwiększenie zatrudnienia w obszarze uznawalności wykształcenia (wzrost o 5,5 etatu). Jednocześnie należy zauważyć, że rosnący udział zadań administracyjnych, niezwiązanych bezpośrednio z podstawowymi celami strategicznymi Agencji, może prowadzić do stopniowej zmiany charakteru jej działalności. Rada Główna sygnalizowała tę kwestię już w poprzednich opiniach.

Istotnym przedsięwzięciem realizowanym przez Agencję było również opracowanie projektu Strategii Zrównoważonego Umiedzynarodowienia Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Polsce do 2035 roku, przygotowywanego od kwietnia do grudnia 2025 roku, który stanowi ważny

punkt odniesienia dla dalszej debaty nad kierunkami rozwoju umiędzynarodowienia polskiego systemu nauki i szkolnictwa wyższego, a jednocześnie – ze względu na zakres i kompleksowość proponowanych rozwiązań – wymaga szerokiego zaangażowania oraz reakcji wszystkich interesariuszy sektora nauki i szkolnictwa wyższego.

Rada Główna dostrzega potrzebę dalszego monitorowania efektywności poszczególnych programów oraz poziomu współczynników sukcesu, szczególnie w programach skierowanych do studentów, doktorantów i młodych naukowców. Utrzymujące się wysokie zainteresowanie programami mobilnościowymi przy ograniczonej liczbie miejsc może w przyszłości wymagać zwiększenia nakładów finansowych na działania wspierające umiędzynarodowienie.

Rada Główna zwraca również uwagę, że dalszy wzrost liczby obsługiwanych spraw oraz rozszerzanie zakresu zadań Agencji będą wymagały odpowiedniego wzmocnienia jej potencjału kadrowego i organizacyjnego. Rok 2025 przyniósł wyraźny wzrost wskaźnika fluktuacji kadr – do poziomu 20,4% wobec 15,8% rok wcześniej. Tak istotne zmiany organizacyjne wymagają czasu na dostosowanie funkcjonowania instytucji oraz wdrożenie nowych pracowników, co może okresowo wpływać na sprawność realizacji zadań. Jednocześnie, mimo rozszerzenia zakresu obowiązków wynikających ze zmian w systemie wizowym, nie udało się osiągnąć planowanego poziomu zatrudnienia wynoszącego 153 etaty. Na koniec 2025 roku zatrudnienie zwiększyło się jedynie o 5 etatów w porównaniu z końcem 2024 roku.

Powyższe okoliczności potwierdzają wyrażane już wcześniej przez Radę Główną obawy dotyczące systematycznego rozszerzania katalogu zadań zleczanych Agencji, w tym również obowiązków niezwiązanych bezpośrednio z jej podstawową misją, jaką pozostaje wspieranie umiędzynarodowienia nauki i szkolnictwa wyższego.

Przewodniczący

Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

dr hab. Marcin Pałys, prof. UW